

**Crna Gora
Vlada Crne Gore
UPRAVA POLICIJE**

I N F O R M A C I J A
o realizaciji projekta elektronskog nadzora državne granice

Podgorica, septembar 2011.godine

1. UVOD

Uprava policije je u cilju unapređenja sistema granične bezbjednosti na vodi, povećanja efikasnosti vršenja poslova i zadataka nadzora i kontrole prelaženja državne granice, i racionalizacije i uštede kadrovskih i tehničkih resursa, 2006 godine započela implementaciju projekta Sistema elektronskog nadzora „plave granice“.

Sistem elektronskog nadzora „plave granice“ Uprave policije namijenjen je za vršenje elektronskog nadzora obalnog mora i priobalja Jadranskog mora, teritorijalnih voda i priobalnog pojasa Skadarskog jezera i rijeke Bojane, uključujući pri tome i nadzor „zelene granice“ prema R. Albaniji nad teritorijom između Skadarskog i Šaskog jezera.

Elektronski nadzor se vrši primjenom multisenzornog osmatranja datih akvatorija i teritorija, upotrebom radarskih, termovizijskih, CCTV-televizijskih i drugih osmatračkih senzora.

Sam sistem elektronskog nadzora „plave granice“ se sastoji od niza stacionarnih i mobilnih centara i stanica za elektronski nadzor i operativnih centra iz kojih se vrši neprekidan i potpun daljinski monitoring svih osmatračkih senzora upotrebom posebnog softvera, uz automatsko 90 dnevno arhiviranje podataka sa svih osmatračkih senzora.

U Sistem elektronskog nadzora je softverski integrisan i pomorski automatski identifikacioni sistem (AIS) Uprave pomorske sigurnosti.

Polaznu tehničku osnovu za realizaciju projekta su predstavljala savremena osmatračko-detekciona sredstva koja su prethodno projektom „EXBS“ Vlade USA bila donirana Upravi policije (2 radara velikog dometa, 6 radara srednjeg dometa, 2 termovizijske i 10 CCTV-televizijskih kamera srednjeg dometa).

Prilikom modelovanja i implementacije samog sistema korišćeni su i kapaciteti Radio-difuznog centra Crne Gore u dijelu infrastrukture osmatračkih platformi i sistema prenosa podataka, Uprave pomorske sigurnosti u dijelu korišćenja podsoftvera „AIS“ i infrastrukture osmatračkih platformi i Mornarice Vojske Crne Gore u dijelu korišćenja infrastrukture osmatračkih platformi.

Dostignuti nivo implementacije Sistema elektronskog nadzora »plave granice« Uprave policije je u dosadašnjoj upotrebi postigao značajne rezultate, što je rezultiralo brojnim sprečavanjima ilegalnih prelazaka državne granice koje su za cilj imali krijumčarenje robe, ilegalni prelazak državne granice i nedozvoljeni ribolov. Tokom 2008 godine sistem je detektovao 37 nedozvoljenih prelazaka državne granice, 2009 godine – 153, 2010 godine – 77, dok je 2011 za prvih 6 mjeseci detektovano 17 nedozvoljenih prelazaka »plave granice«.

Operativnom upotrebom Sistema elektronskog nadzora „plave granice“ Uprave policije, u potpunosti se mijenjaju i operativno-taktičko-tehnički uslovi vršenja poslova i zadataka nadzora i kontrole prelaženja državne granice na vodi, tj opto-elektronskim

osmatranjem obezbjeđuje se efikasan i permanentan uvid u stanje bezbjednosti, odnosno bezbjednosnu problematiku u realnom vremenu (korišćenjem radarskih,

termovizijskih, CCTV-televizijskih i drugih senzora), tako da dostignuti bezbjednosni sistem zahtijeva brzu i efikasnu intervenciju organa bezbjednosti patrolnog čamca - kopnene motorizovane patrole u svim hidronavigacijskim uslovima, po konkretnoj problematici u realnom vremenu u datoj akvatoriji – teritoriji. Shodno čemu se operativna procedura prvenstveno sastoji iz senzorske detekcije, klasifikacije i identifikacije, na osnovu čega se vrši procjena situacije i donošenje odluke o preduzimanju potrebnih operativno-taktičkih mjera i aktivnosti.

Realizacijom gore navedenog projekta unaprijeđen je postojeći sistem granične bezjednosti crnogorske akvatorije i stvoren potreban ambijent za uspješno i energično preduzimanje svih potrebnih mjera i radnji na suzbijanju i sprečavanju svih bezbjednosnih rizika u crnogorskoj akvatoriji i priobalju u cilju doprinosa valorizaciji Crne Gore kao atraktivne, sigurne i bezbjedne turističke destinacije.

2. FAZE REALIZACIJE SISTEMA ELEKTRONSKOG NADZORA „PLAVE GRANICE” UPRAVE POLICIJE

Iz razloga kompleksnosti instalacije Sistema elektronskog nadzora Plave granice Uprave policije i znatnih novčanih sredstava neophodnih za uspostavljenje samog sistema, realizacija projekta instalacije planirana je u više faza realizacije, i to:

2.1 I faza instalacije (decembar 2006)

U sklopu I faze instalacije sistema, Uprava policije je vlastitim kapacitetima izvršila ugradnju radara srednjeg dometa na 2 (dva) patrolna broda PB-01 i PB-03 iz sastava Ispostave granične pomorske policije, sa ciljem unapređenja radarskog nadzora obalnog mora.

2.2 II faza instalacije (decembar 2006 – maj 2007)

U sklopu II faze instalacije sistema, Uprava policije je vlastitim kapacitetima realizovala projekat instalacije, opremanja i uvođenja u operativnu upotrebu 2 (dva) Mobilna centra za elektronski nadzor, namijenjenih za multisenzorni nadzor (radarskim, termovizijskim i CCTV-televizijskim osmatračkim senzorom) zadate akvatorije, priobalja i teritorije.

2.3 III faza instalacije (2008 – avgust 2011)

U sklopu III faze instalacije sistema, Uprava policije je vlastitim kapacitetima tokom juna i jula uspješno završila sve planirane pripremne radove u dijelu nabavke i instalacije opreme i hardverskih komponenti sistema ukupne vrijednosti cca 35.000,00€, pri čemu su na taj način obezbijeđeni svi potrebni preduslovi za instalaciju specijalno izrađenog softvera kompanije »Cybernetica« iz Estonije;

U period od 15.07. do 05.08.2011. godine, 2 (dva) inženjera kompanije "Cybernetica" iz Estonije uz punu podršku službenika Uprave policije, realizovali su radove na instalaciji dijela hardverskih komponenti i specijalno razvijenog softvera sa kojim je izvršeno softversko uvezivanje svih komponenti sistema u jedinstven sistem, shodno zahtjevima Uprave policije u sklopu III faze instalacije Sistema elektronskog nadzora "plave granice". Ova aktivnost, realizovana je u okviru projekta donacije »EXBS« Američke ambasade u Beogradu u vrijednosti od 240.000,00\$; Realizacijom gore navedenog završena je implementacija III faze Sistema elektronskog nadzora »plave granice« koji se sastoji od:

- * 3 (tri) komunikaciona centra:
  - Komandno-kontrolni centar Sektora granične policije u Podgorici;
  - Nacionalni Komunikaciono-operativni centar u Baru, i
  - Lokalni komunikaciono-operativni centar na Božaju – Skadarsko jezero.
- * 2 (dva) Stacionarna centra za elektronski nadzor (SCEN) »Obostnik« i »Božaj«;
- * 6 (šest) Stacionarnih stanica za elektronski nadzor (SEEN) »Spas«, »Stari grad«, »Božaj«, »Bjelasica-Virpazar«, »Stegvaš« i »Fraskanjel«, i
- * 2 (dva) Mobilna centra za elektronski nadzor (MCEN I i II).

Iz svih komunikacionih centara se vrši: potpun daljinski monitoring nad svim postojećim osmatračkim sensorima, jedinstveni prikaz podataka sa svih osmatračkih senzora na elektronskoj karti i automatsko 90 dnevno arhiviranje podataka sa svih osmatračkih senzora.

Dostignuti nivo Sistema elektronskog nadzora "plave granice" obezbjeđuje:

- * Na Jadranskom moru
  - Permanentno radarsko osmatranje sa 2 radara velikog dometa, instalirana na Stacionarnim centrima za elektronski nadzor (SCEN) »Crni Rt« (Bar) i »Obostnik« (Herceg Novi),
  - Permanentna upotreba »AIS« podsistema Uprave pomorske sigurnosti (AIS – je sistem za automatsku identifikaciju svih brodova preko 300brt i drugih plovila koja moraju imati ugrađene AIS uređaje);
  - Osmatranje u dnevnim uslovima sa 4 CCTV televizijska osmatračka senzora srednjeg dometa instaliranih na SCEN »Obostnik« i »Crni Rt« i Stacionarnim stanicama za elektronski nadzor (SEEN) »Spas« (Budva) i »Stari grad« (Ulcinj).

- * Na Skadarskom jezeru

- Osmatranje u dnevnim uslovima sa 3 CCTV televizijska osmatračka senzora srednjeg dometa instaliranih na nadzor (SSEN) »Božaj«, »Bjelasica-Virpazar« i »Stegvaš«.
- * Na rijeci Bojani
  - Osmatranje u dnevnim uslovima sa 1 CCTV televizijskim osmatračkim senzorom srednjeg dometa instaliranim na SSEN »Fraskanjel«.
- * Angažovanje Mobilnih centara za elektronski nadzor I i II na
  - Lokalnom radarskom, termovizijskom i CCTV televizijskom osmatranju srednjeg dometa, zadate akvatorije, priobalja i teritorije, shodno produktima analize rizika.

Očekivani rezultati operativne upotrebe dostignutog Sistema elektronskog nadzora "plave granice", i multisenzornog (radarskog, termovizijskog i CCTV televizijskog) osmatranja crnogorske akvatorije i priobalja na Jadranskom moru, Skadarskom jezeru i rijeci Bojani su:

- ✓ Kratkoročno povećanje broja uspješno riješenih slučajeva na suzbijanju prekograničnog kriminala na plavoj i dijelom zelenoj granici;
- ✓ Dugoročno smanjenje prekograničnog kriminala na plavoj i dijelom zelenoj granici;
- ✓ Unapređenje ukupnog sistema bezbjednosti i sigurnosti u crnogorskoj akvatoriji i priobalju kroz efikasnu realizaciju akcija traganja i spašavanja, kontrole plovidbe, kontrole ribolova, kontrole podvodnih aktivnosti i vršenju zajedničkih inspekcijskih nadzora;
- ✓ Unapređenje prekogranične saradnje na plavoj granici kroz realizaciju zajedničkih aktivnosti sa bezbjednosnim partnerima u Italiji, Hrvatskoj i Albaniji kroz razmjenu podataka sa osmatračkih senzora i operativnih podataka;
- ✓ Učestvovanje Sistema elektronskog nadzora Uprave policije kao podsistem sistema EUROSUR (Evropski sistem za nadzor plave granice), i
- ✓ Smanjenja cijene koštanja operativne upotrebe sistema granične i javne bezbjednosti na vodi uz istovremeno povećanje efikasnosti sistema.

2.4 IV i V faza instalacije – u okviru prijedloga projekta IPA 2012-2013

U sklopu IV i V faze instalacije sistema, u okviru prijedloga projekta IPA 2012-2013 planirano je unapređenje postojećeg Sistema elektronskog nadzora »Plave granice«, kroz:

- ◆ Uspostavljanje multisenzornog elektronskog nadzora crnogorske akvatorije, priobalja i teritorije kroz opremanje Odsjeka za nadzor državne granice bespilotnim letelicama, termovizijskim i CCTV osmatračkim senzorima velikog dometa i termovizijskim osmatračkim senzorima srednjeg dometa;

- ✿ Saradnja i razmjena informacija sa Nacionalnim centrima Sistema elektronskog nadzora »Plave granice« zemalja koje izlaze na Jadransko more (Italija, Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina i Albanija), i
- ✿ Participiranje, podrška i realizacija aktivnosti u sistemu »EUROSUR«.

3. INSTALACIJA SISTEMA ELEKTRONSKOG NADZORA „ZELENE GRANICE“ UPRAVE POLICIJE – u okviru prijedloga projekta IPA 2012-2013

Uprava policije planira da unaprijedi postojeći sistem nadzora »zelene granice« u okviru prijedloga projekta IPA 2012-2013 kroz uspostavljanje Sistema elektronskog nadzora »Zelene granice« i povećanje mobilnosti motorizovanih patrola koje su angažovane na poslovima nadzora »zelene granice«, kroz:

- ✿ Uspostavljanje multisenzornog elektronskog nadzora crnogorske granične teritorije (zelene granice) kroz opremanje granične policije sa:
  - ✿ mobilnim centrima (na platformi terenskog vozila i Van-a) za elektronski nadzor »zelene granice« opremljenim sa termovizijskim i televizijskim PTZ osmatračkim sensorima srednjeg dometa, i
  - ✿ ručnim nehladenim termovizijskim kamerama kratkog dometa.
- ✿ Povećanje mobilnosti motorizovanih patrola angažovanih po principu 24/7 na poslovima nadzora državne granice kroz opremanje Odsjeka za nadzor državne granice i Ispostava granične policije sa terenskim motornim vozilima sa pogonom 4x2 i 4x4.

4. PREDLOG ZAKLJUČAKA

4. Vlada Crne Gore na sjednici održanoj 08.08.2011.godine, razmotrila je i usvojila Informaciju o realizaciji projekta elektronskog nadzora državne granice.
5. Zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije da nastave sa realizacijom planiranih aktivnosti na daljem unapređenju Sistema elektronskog nadzora državne granice.
3. Zadužuje se Ministarstvo unutrašnjih poslova i Uprava policije da u saradnji sa Ministarstvom finansija obezbijede potrebna novčana sredstva u vidu kofinansiranja u sklopu moguće realizacije prijedloga projekata IPA 2012-2013.